

MyriaDoc 11, Terugkeer, detentie en verwijdering van vreemdelingen in België

Een blik op de monitoring van verwijderingen

Myria publiceert vandaag zijn elfde *MyriaDoc*, met daarin een overzicht van de meest recente cijfers over aanhoudingen, detentie, terugkeer en verwijdering van vreemdelingen. Daarbij gaat het dieper in op de actualiteit en ontwikkelingen ter zake in de Belgische en Europese rechtspraak. De focus is gewijd aan de monitoring van verwijderingen. Afsluitend formuleert Myria zijn aanbevelingen om de grondrechten van verwijderde personen beter te eerbiedigen.

In cijfers: aanhoudingen, detentie, vrijwillige terugkeer en verwijderingen

De **administratieve aanhoudingen van vreemdelingen** nemen tot en met 2018 toe, om vervolgens tussen 2018 en 2019 met 5% te dalen. De vasthoudingen als gevolg van een administratieve aanhouding stijgen van 11% in 2016 naar 14% in 2019. Daarbij gaat het om een gemiddelde voor alle nationaliteiten. Het percentage vasthoudingen van Eritreeërs (4% in 2017 naar 28% in 2019) en Soedanezen (9% in 2017 naar 30% in 2019) stijgt evenwel sterk.

De aanhoudingen **van transitmigranten** op het Belgische grondgebied maken een sprong van 8% in 2014 naar 35% in 2018. In 2019 waren die goed voor 26% van alle aanhoudingen. De vrijstellingen stijgen van 16% in 2016 naar 35% in 2019, terwijl de bevelen om het grondgebied te verlaten (BGV's) en de BGV-herbevestigingen sterk afnemen. De vasthoudingen stijgen van 4% in 2016 tot 31% in 2019. Het aandeel vasthoudingen is dus groter bij aanhoudingen in het kader van transitmigratie: in 2019 leidde 31% daarvan tot een detentie, tegenover 14% voor administratieve aanhoudingen in het algemeen.

De cijfers inzake vrijwillige terugkeer en verwijdering zijn blijven dalen: -45% vrijwillige terugkeeroperaties tussen 2016 en 2019 en -20% repatriëringen tussen 2016 en 2019. Wel stijgt het aantal terugdrijvingen (personen aan wie bij aankomst aan de grens de toegang tot het Belgische grondgebied wordt geweigerd en die vervolgens worden verwijderd) tussen 2016 en 2019.

Het percentage verwijderingen vanuit gesloten centra is sterk gedaald: van 81% in 2017 tot 58% in 2019, met name uit het centrum 127bis dat in 2018 en 2019 hoofdzakelijk werd gebruikt voor de detentie van transitmigranten. **Door de toename van de detentie van transitmigranten daalt het aantal verwijderingen vanuit gesloten centra.** Men kan zich derhalve afvragen wat de doelmatigheid is van detentie, vooral als het gaat om detentie van moeilijk te verwijderen personen.

In **2020**, na het begin van de **COVID-19-pandemie**, daalde het aantal detenties fors, voornamelijk tijdens de eerste *lockdown* (2.737 eerste opsluitingen in gesloten centra in 2020 tegenover 8.555 in 2019). De repatriëringen zijn tussen 2019 en 2020 met 44% gedaald, de vrijwillige terugkeeroperaties met 24% en het aantal terugdrijvingen met 65%.

Recente Belgische, Europese en internationale ontwikkelingen

In het licht van de analyse van de Belgische en Europese rechtspraak herhaalt Myria een van zijn aanbevelingen. De **aanhouding van verzoekers om internationale bescherming aan de grens** moet gebaseerd zijn op een **individuele beoordeling** en kan alleen indien minder dwingende maatregelen niet mogelijk zijn. Er moet werk worden gemaakt van **alternatieven**, en ook van een beperking van de detentie tot vier weken vanaf het moment van indiening van het verzoek om internationale bescherming. Myria gaat ook in op de laatste aanbevelingen van de Verenigde Naties, de ontwikkelingen inzake het Migratie- en asielpact of nog op de aanpak van de regering-De Croo. Een toelichting bij het **eindverslag van de Commissie-Bossuyt**, een analyse van de **beschikbare rechtsmiddelen** tegen detentie en verwijderingsmaatregelen die toe zijn aan een herziening en de **impact van de gezondheids crisis** maken het plaatje compleet.

Focus: hoe verlopen verwijderingen van vreemdelingen concreet?

Een terugkeerbeleid met een toename van het aantal personen die verwijderd worden is een prioriteit van de Belgische federale regering en van de Europese Unie. De uitvoering van dat beleid komt in de media evenwel minder aan bod. *“Verwijdering impliceert een mogelijk gebruik van dwang, we moeten dan ook waakzaam zijn voor de eerbiediging van de grondrechten”*, aldus Koen Dewulf, directeur van Myria. Daarom heeft het Federaal Migratiecentrum 940 controleverslagen en de jaarverslagen (2012 tot 2019) doorgelicht van de Algemene Inspectie van de Federale Politie en van de Lokale Politie (AIG), de instantie die toezicht houdt op de verwijderingen. Deze verslagen zijn van openbaar belang maar zijn niet toegankelijk voor het publiek. Inzake de verschillende stappen van de uitvoering van verwijderingen **beveelt Myria het volgende aan:**

- **Specifieke regels** voor de verwijdering van **gezinnen** en een betere opvolging van **kwetsbare personen** (bijvoorbeeld qua geestelijke gezondheid);
- Een uitgebreidere **opleiding** voor personen die belast zijn met verwijdering (verwijderingsbeleid, omgang met mensen met geestelijke gezondheidsproblemen of agressieve personen);
- **Stopzetting van de verwijderingen vanaf de luchthaven van Gosselies-Charleroi** indien structurele en operationele verbeteringen uitblijven;
- Een **verbetering van het klachtensysteem** en de gecentraliseerde opvolging van klachten die bij de gerechtelijke diensten en autoriteiten zijn ingediend, in geval van beschuldigingen van mishandeling door de politie;
- De **AIG-verslagen openbaar te maken** maar ook om de **regels inzake gebruik van dwangmiddelen** leesbaarder en openbaar te maken;
- Met het oog op een **meer effectief, onafhankelijk en transparant** toezicht te garanderen dat de AIG institutioneel, operationeel, functioneel maar ook financieel **onafhankelijk** is. Dit orgaan moet onder toezicht van het parlement staan en over voldoende middelen beschikken, en detachingsmechanismen vanuit de politiediensten moeten onmogelijk zijn. De AIG moet ook beschikken over een database en een begrippenkader voor de opvolging ervan. Bij elke verwijderingspoging moeten haar leden en de politiemedewerkers systematisch worden geïdentificeerd en indien nodig dient ook een tolk aanwezig te zijn en moet een checklist worden gebruikt. Tot slot moet, gezien de risico's die met elke verwijdering gepaard gaan, werk worden gemaakt van een systeem van toezicht via video-opname.

Myria beveelt de regering aan meer rekenschap af te leggen bij de uitvoering van het beleid inzake verwijdering via een **onafhankelijke, effectieve en transparante** monitoring. Het Federaal Migratiecentrum dringt er ook op aan om **incidenten** waarbij mensen, ongeacht hun nationaliteit of verblijfsstatus, ernstige of dodelijke verwondingen oplopen terwijl zij onder politietoezicht staan, **duidelijker te identificeren**.

→ [MyriaDoc 11 downloaden \(130 pagina's\)](#) • [Samenvatting downloaden \(13 pagina's\)](#)

Meer informatie:

NL: [Joris Delporte](#) • Pers & communicatie - 0468 01 65 45 • joris.delporte@myria.be

FR: [Sophie Coppens](#) • Presse & communication - 0497 42 66 63 • sophie.coppens@myria.be